

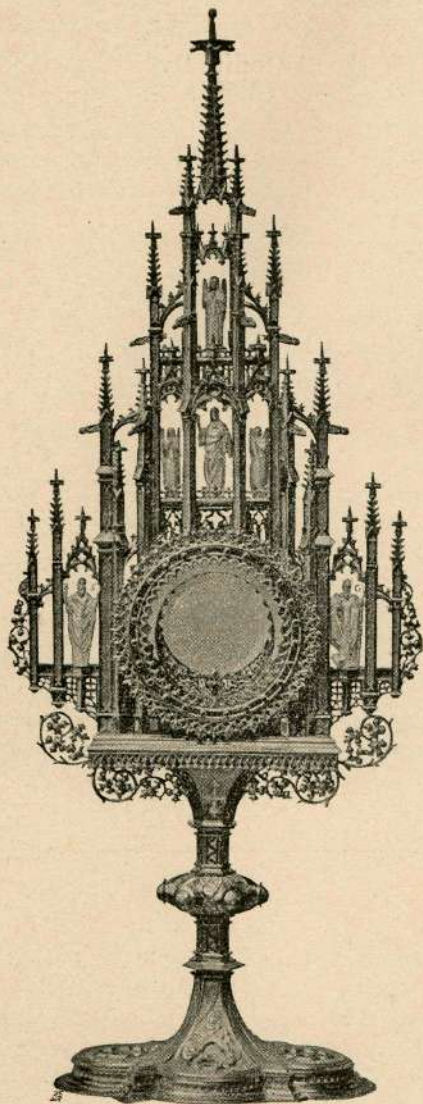
hkrati pa je po raznih praških cerkvah orglal pri službi božji. To je bilo jako pomembno za njegov razvoj, ker je spoznal tako vse vrste svetne in cerkvene glasbe.

Dvořák je voditelj češkega glasbenega gibanja, najpopularnejši in najzaslužnejši med vsemi živječimi češkimi skladatelji. Stal je ob zibelki češke narodne glasbe in je poleg Smetane s svojo nadarjenostjo in

priznanje. A Dvořáku je bilo treba samo tega, da je postal glasbeni svet pozoren nanj; drugo je storil njegov talent sam. Skladatelja J. Brahms in Edvard Hanslick ter estetik L. Ehlert so opozorili širni svet na Dvořáka. Kmalu je njegova umetnost zaslovela po Evropi. „Moravské dvojzpěvy“, „Slovanské tance“, „Slovanské rhapsodie“ so zlasti na Nemškem in Angleškem našle mnogo priznanja. Vse se je čudilo bogastvu njegovih idej, originalnosti njegove invencije in prisrčnosti slovanskih narodnih motivov. Kot mojster zbora in orkestra pa se je pokazal Dvořák zlasti z veliko skladbo „Stabat Mater“, s katero je stopil med vrste prvih svetovnih skladateljev.

Tri dōbe opazujemo v njegovem razvoju. Najprej vplivata nanj Wagner in Liszt. V tej prvi dōbi je goreč pristaš novega modernega, svobodnega sloga. A Hanslick ga je privedel nazaj k mirnejšim oblikam konservativne glasbe. „Dimitrij“ in „Jakobín“ sta zložena v tem slogu. Njegove simfonije spominjajo najčistejših klasičnih oblik. A na starost je Dvořák izpremenil slog in nazore. Vstopil je v vrsto „programnih“ skladateljev. Že ouverture „V přírodě“, „Otello“, in „Karneval“ kažejo, da se je začel nagibati na moderno stran. Odločilni korak pa je storil Dvořák v svojih orkestralnih baladah, katerim dajejo pesniški temelj Erbenove epične pesmi, opevajoče narodno zgodovino. „Svatební košile“ je proslula po genijalni godbi. Orkestralne balade: „Polednice“, „Vodník“, „Zlatý kolovrat“ in „Holoubek“ preveča že čisto moderni duh, ki je v sorodu z Lisztovimi vzori simfonične glasbe. „Píseň bohatýrská“ stoji v svojem drznem vzletu vredno na strani najboljšim simfoniškim skladbam. Ker je bil Dvořák dolgo časa odločen „antiwagnerijanec“, so od nasprotni strani tudi njegovim skladbam mnogo oporekali. A njegova genialnost je pobila slednjič vse ugovore, in Dvořák je sam v svoji zadnji dōbi nastopil pot zedinjenja. Izpremenil je v marsičem partituro „Dimitrija“, da živejše izrazi pevno besedo. V novejših operah, v „Čertu“, v „Kači“ in v „Rusalki“ se je popolnoma odrekel staremu konservativizmu.

Tudi Slovenci se pridružujejo proslavi Dvořákovskega spomina. „Glasbena Matica“ priredi v ta namen slavnosten koncert, pri katerem se bodo izvajale samo Dvořákovske skladbe, in sicer tiste, ki so najnovejše in najpriljubljenejše. Pevski zbor „Glasbene Matice“ je v svojem desetletnem obstanku peval že večino njegovih zborovih del, kakor „Psalm 149.“, „Moravske dvospeve“, oratorij „Stabat Mater“, Kantato „Hymnus“, balado „Mrtvaški ženin“, cerkveno skladbo „Te Deum“ in prvi del oratorija „Sv. Ljudmila“. Pri koncertih „Glasbene Matice“ je orkester sviral že njegovo veliko simfonijo v *d*-dur, ouverture „Karneval“, „Slovanske plesne“ i. t. d. Dvořák sam pa tudi z zanimanjem zasleduje delovanje in razvoj „Gl. Matice“, odkar je sam osebno dirigiral njen pevski zbor v drugem dunajskem koncertu.

Gotska monštranca za cerkev v Šmartnem pri Litiji.

z neumornim trudom največ pripomogel, da se je moderna češka glasba povzdignila do svoje današnje višine. Neutešljiva ljubezen do glasbe ga je gnala, da je brez prenehanja zlagal najrazličnejše stvari, opere, simfonije, oratorije, komorne skladbe itd. Prvi skladbi, kantata „Dědicové Bílé hory“ in opera „Kráľ a uhlíř“ ubogemu godcu in organistu sicer še nista prinesli nič drugega, kakor le dobrohotno

